

Ammattiosaamisen näytöt ammatillisen koulutuksen laadunvarmistajana

Koppi-hankkeen loppuseminaari
Helsinki ma 21.4.2008
opetusneuvos Seija Rasku
seija.rasku@minedu.fi

Ammattiosaamisen näytöt osana ammatillisen koulutuksen kehittämistä

- Ammatillinen koulutus ja sen kehittäminen ovat keskeinen väline Suomen ja Euroopan kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin kehittämisessä. Merkittävä osa tulevasta työvoimasta tarvitsee nimenomaan ammatillisia tietoja ja taitoja sekä ammattiosaamista.
- Ammatillisen koulutuksen päähaasteena on vastata työelämän ja yksilöiden muuttuviin osaamistarpeisiin elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti.
- Ammatillisen koulutuksen kehittämisen tavoitteena on sekä Suomen että Euroopan tasolla **ammattillisen koulutuksen laadun** ja vetovoimaisuuden **parantaminen**.
- Hallitusohjelmissa ja koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmissa on korostettu ammatillisen koulutuksen arvostuksen, houkuttelevuuden, työelämälähtöisyyden ja vaikuttavuuden parantamista sekä ammattiosaamisen laadun varmistamista.
- Samat teemat ovat esillä myös Euroopan tasolla Kööpenhaminan prosessin tavoitteina ja painopisteinä.
- Ammattiosaamisen näytöt ovat yksi keino/väline edetä kohti tavoitteiden saavuttamista.

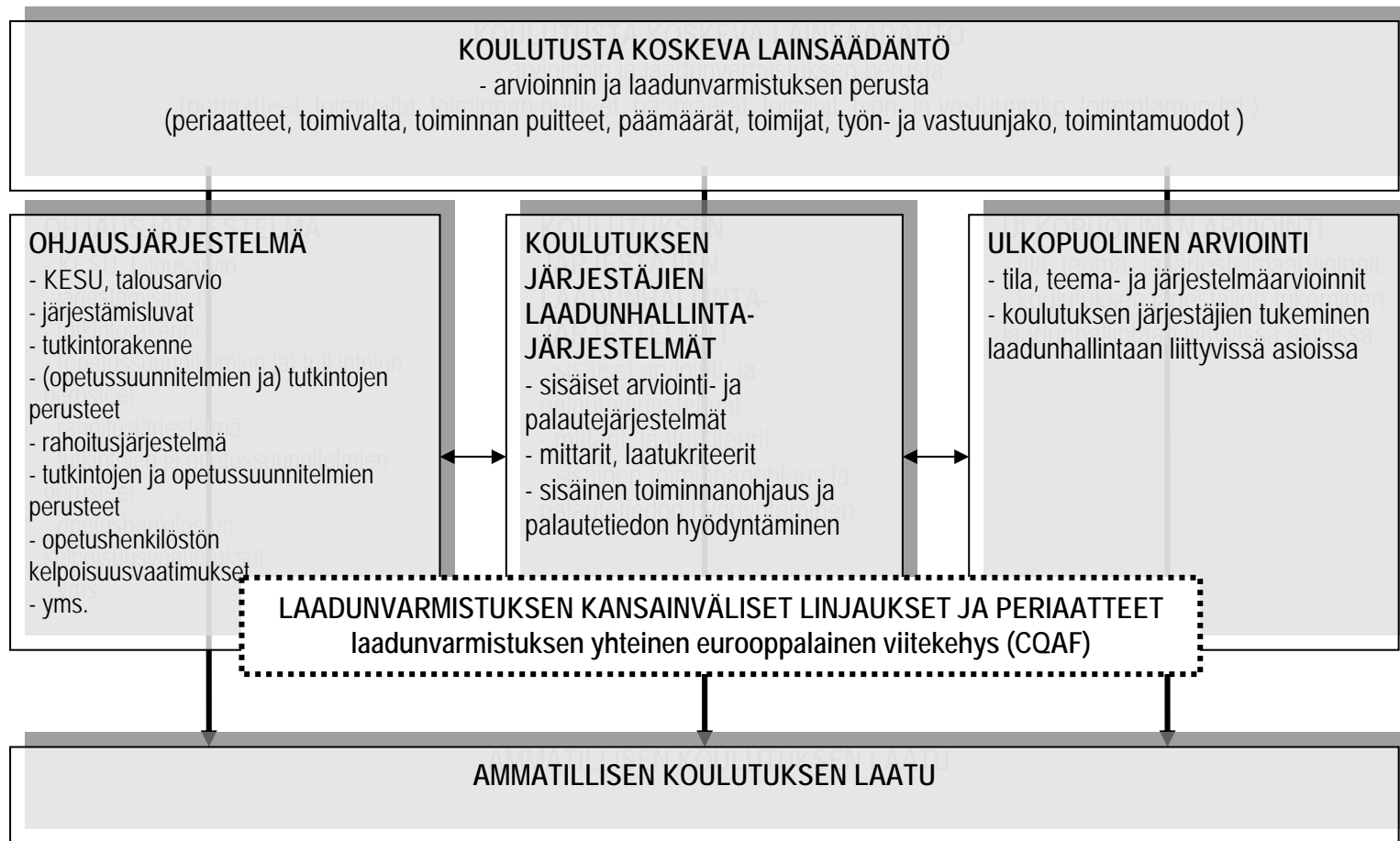
Ammatillisen koulutuksen laatu, laadunhallinta ja laadunvarmistus

- Koulutuksen laadulla tarkoitetaan tavallisimmin koulutuksen kykyä vastata koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin ja asiakkaiden tarpeisiin (suhteellinen ja kontekstisidonnainen käsite).
- Ammatillisen koulutuksen laatukriteereinä voidaan käyttää esim. reagointinopeutta työelämän muutoksiin, ammatillisen koulutuksen ja ammattitaidon arvostusta, oppimisympäristöjen laadukkuutta, koulutuksen työelämävastaavuutta, oppimistulosten laadukkuutta, opiskelijan ammatillista kasvua ja ammattitaitoa, työllistymistä, arvioinnin yhdenmukaisuutta ja tutkintojen vertailtavuutta, palautteen ja arvioinnin hyödyntämistä koulutuksen kehittämisessä, yksilöllisyyttä ja opiskelijoiden tasa-arvoa.
- Laadunhallinnalla tarkoitetaan niitä menettelytapoja, prosesseja tai järjestelmiä, joiden avulla turvataan ja kehitetään ammatillisen koulutuksen järjestäjän toiminnan ja tulosten laatua.
- Laadunvarmistus on osa laadunhallintaa. Se antaa luottamuksen siihen, että laatuvaatimukset tullaan täyttämään.

Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus

- Opetusministeriö vahvisti laadunvarmistuksen yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen (CQAF) perustuvan **ammattillisen koulutuksen laadunhallintasuosituksen 21.1.2008**.
- Uusi laadunhallintasuositus korvaa vuonna 1998 laaditun ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuosituksen sekä vuonna 2002 laaditun oppisopimuskoulutuksen laadunhallintasuosituksen.
- Laadunhallintasuosituksen tehtävänä on
 - tukea koulutuksen järjestäjiä laadunhallinnan kehittämisessä
 - kannustaa koulutuksen järjestäjiä parantamaan jatkuvasti toiminnan ja tulosten laatua kohti erinomaisuutta
 - nostaa esiin laadunhallinnan kannalta tärkeitä asioita ja linjauksia kehittämistyön tueksi.
- Koulutuksen järjestäjät päättävät käyttämistään laadunhallinnan menettelyistä ja järjestelmistä. Ne päättävät myös siitä, miten laadunhallintasuosituksen yksittäisiä suosituksia on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa käytännössä.
- Laadunhallintasuositus pitää sisällään myös ammattiosaamisen näytöt.

Ammatillisen koulutuksen kansallisen laadunhallintajärjestelmän elementit



Ammattiosaamisen näytöt osana ammatillisen koulutuksen laadunhallintaa

- Ammattiosaamisen näyttöjen avulla varmistetaan opiskelijoiden oppimistulokset ja ammattiosaaminen (koulutuksen tuloksellisuus ja vaikuttavuus).
- Lisäksi ammattiosaamisen näytöistä ja niihin kytkeytyvästä oppimistulosten valtakunnallisesta seuranta-arvioinnista saadaan runsaasti palaute- ja arviointitietoa koulutuksen kehittämisen pohjaksi.
- Ammattiosaamisen näytöt tuovat työelämän mukaan osaamisen arviointiin. Ne ovat tärkeä osa koulutuksen työelämälähtöisyyden edistämistä sekä kumppanuuksien rakentamista, ylläpitämistä ja vaalimista.
- Matka kohti entistä parempaa laatua ja erinomaisuutta edellyttää jatkuvaa oman ja muiden toiminnan seuraamista ja kehittämistä sekä muiden kokemusten hyödyntämistä (vertaisarviointi, "parastaminen").
- Ammatillisen koulutuksen laatu syntyy siitä, että "Sovitaan, mitä tehdään ja tehdään, mitä sovitaan". Lisäksi arvioidaan systemaattisesti omaa toimintaa ja tuloksia ja kehitetään toimintatapoja saadun palautteen pohjalta.

Ammattiosaamisen näyttöjen laatuvaikutukset (1)

Ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteena on

- varmistaa oppimistulokset ja ammattiosaaminen (työelämän edellyttämän ammattitaidon ja opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttaminen)
- lisätä ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja kehittää työelämäyhteyksiä (työelämän edustajat mukaan osaamisen arviointiin)
- tehostaa opiskelijoiden siirtymistä koulutuksesta työelämään

Tutkimusten ja selvitysten mukaan ammattiosaamisen näytöt

- motivoivat ja sitouttavat opiskelijaa oppimaan
- lisäävät opiskelijoiden ammattiosaamista ja vahvistavat ammatti-identiteettiä
- parantavat ammattitaidon työelämävastaavuutta (tutkinnon suorittaneet ovat valmiimpia työelämään)
- monipuolistavat ja tiivistävät yhteistyötä työelämän kanssa (pitäjänseisyys, monimuotoisuus)
- lisäävät ammatillisen koulutuksen arvostusta
- edistävät opiskelijoiden työllistymistä

Ammattiosaamisen näyttöjen laatuvaikutukset (2)

Ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteena on

- yhtenäistää opiskelijoiden arviointia
- tuottaa tietoa koulutuksen kehittämisen pohjaksi
- kehittää opetussuunnitelmia

Tutkimusten ja selvitysten mukaan ammattiosaamisen näytöt

- mahdollistavat sen, että opiskelijat saavat monipuolisempaa, täsmällisempää ja tasapuolista palautetta osaamisestaan
- johtavat kriittiseen itsearviointiin sekä palautteen ja arvioinnin hyödyntämiseen oman toiminnan kehittämisessä
- muuttavat koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmia kokonaisvaltaisemmiksi ja käytännönläheisemmiksi
- tuovat työelämän vahvemmin mukaan opetussuunnitelmatyöhön

Ammattiosaamisen näyttöjen laatuvaikutukset (3)

Ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteena on

- kehittää ja yksilöllistää opetusta
- kehittää ohjaus- ja tukitoimia

- ottaa huomioon erilaiset opiskelijat

Tutkimusten ja selvitysten mukaan ammattiosaamisen näytöt

- ohjaavat opetusta ja ohjausta keskeisten ammattitaitovaatimusten suuntaan
- yksilöllistävät opetusta ja ohjausta
- parantavat työssäoppimisen laatua
- lisäävät työvaltaista opetusta
- ohjaavat oppimista pienistä osista kohti isompia kokonaisuuksia
- lisäävät opiskelijan ja opettajan yhteistyötä, opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja opettajien keskinäistä yhteistyötä

- helpottavat erilaisten oppijoiden opiskelua
- antavat mahdollisuuden osoittaa osaaminen, ei osaamattomuutta

Koulutus- ja tutkimus 2007 – 2012 ja ammattillisen koulutuksen laadunhallinta

- Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistusta kehitetään yhteisten eurooppalaisten linjausten pohjalta kansallisen koulutusjärjestelmän erityispiirteisiin sopivalla tavalla.
- Laaditaan ammatillisen koulutuksen kansallinen laatustrategia, jolla tuetaan koulutuksen järjestäjiä laadun jatkuvassa parantamisessa.
- Vahvistetaan tuloksellisuusrahoituksen roolia laadunvarmistuksessa.
- Jatketaan laatupalkintojen käyttöä laadun kehittämisen edistäjänä ja parhaiden käytänteiden levittämisessä.
- Koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin painopisteinä ovat koulutuksen vaikuttavuus, laatu, tehokkuus ja taloudellisuus. Erityisenä seurannan kohteena ovat kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutukset.
- Koulutuksen ulkopuolista arviointitoimintaa koskevat ratkaisut ml. Opetushallituksen rooli koulutuksen arvioinnissa tehdään vuoden 2008 aikana.
 - Opetushallitus seuraa oppimistuloksia valtakunnallisilla seuranta-arvioinneilla.
 - Muutoin koulutuksen arvioinnista vastaa koulutuksen arviointineuvosto.
 - Opetusministeriö päättää arvioinnin suuntaviivoista ja rahoituskehiksestä hallituskausittain hyväksyttävässä arviointisuunnitelmassa.